

9.9.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön kutsu kuulemistilaisuuteen 8.9.2021

Tartuntatautilain muuttamista koskeva hallituksen esitysluonnos liittyen terveyturvalliseen maahantuloon ja koronatodistukseen

Sosiaali- ja terveysministeriö on toimittanut 8.9.2021 kutsun kuulemistilaisuuteen 10.9.2021 koskien tartuntatautilain muuttamista koskevaa hallituksen esitysluonnosta terveyturvallisesta maahantulosta ja koronatodistuksesta. Samassa on varattu mahdollisuus kirjallisen lausunnon antamiseen vastaavassa määräajassa.

Valtiovarainministeriö toistaa jo aiemminkin esittämänsä siitä, että koronapandemian aikana jo varsin vakiintuneeksi muodostunutta ministeriön käytäntöä erittäin lyhyellä määräajalla toteutettavista hallituksen esityksiä koskevista kuulemistilaisuuksista ei ole pidettävä hyväksyttävänä. Valtiovarainministeriö ei pysty osallistumaan kuulemistilaisuuteen, mutta esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ministeriö viittaa rajaterveyturvallisuuksia koskevan hallituksen esityksen osalta aiemmin hallituksen esityksestä 105/2021 vp 1.6.2021 antamaansa lausuntoon. Esityksen toimet ovat yleisesti kannatettavia, mutta ehdotettuja sulkutoimia ei tulisi jatkaa yhtään kauempaa kuin epidemiologisista syistä on pidettävä aivan välttämättöminä. Esityksen perusteella tällaisien perusteiden olemassaoloa voitaneen tarkastella lähinnä siltä osin, jos kansallinen tilanne on merkittävästi parempi verrattuna rajoitusten perusteena oleviin lähtömaihin ja voidaan ehkäistä epidemian uudelleen voimakasta kiihtymistä sekä myös mahdollisten edelleen muuntuvien virusten ehkäisyllä. Valtiovarainministeriö korostaa kuitenkin edelleen viitatussa lausunnossaan yhteiskunnan avautumisesta ja talouden myönteisestä kehitymisestä lausumaansa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on esityksessä perustellut toimia myös sosiaali- ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamisella. Toisaalta esityksestä käy ilmi rajoitustoimien edellyttämien henkilöstöressurssien saatavuuden ongelmat ja

toisaalta vaikutus palvelujärjestelmään. Valtiovarainministeriö ilmaisee huolensa rajoitustoimien resursoinnin tosiasiallisista vaikutuksista sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän toteutumatta jäävään normaalitoimintaan. Myös näistä seikoista valtiovarainministeriö on lausunut jo aiemmin.

Vaihtoehtoisesti resurssien saatavuuden ongelmat tarkoittavat sitä, ettei ehdotettuja toimia pystytä tarkoitetussa laajuudessa toimeenpanemaan. Esityksen mukaan myös kunnista on tullut viestiä asiasta. Toisaalta rokotekattavuuden kasvu ja sairastetut tartunnat vähentävät sanottuja kielteisiä vaikutuksia mahdollistamalla periaatteessa vapautuvan testauskapasiteetin siirtoa rajoille ja mahdollisesti vaikuttaen jossain määrin myös maahan saapuvien henkilöiden testaustarpeen osuuteen.

Valtiovarainministeriö pitää esityksen taloudellisten vaikutusten arviointia puutteellisena ja edellyttää niiden selkeyttämistä. Esityksen mukaan ”ehdotus tulee lisäämään kuntien ja valtion kustannuksia, jotka liittyvät maahan saapuvien henkilöiden ennakkotodistusten tarkastamiseen, covid-19-testaukseen sekä toiminnan suunnitteluun ja valvontaan. Syntyvien kustannusten määrään vaikuttavat keskeisesti Suomeen saapuvat matkustajamäärät, ennakkotodistusten kattavuus, testaustarve, sähköisten neuvonta- ja ajanvarauspalveluiden saatavuus sekä niiden hankintahinta ja hyödyntäminen sekä valittu valvontamekanismi (sähköisten lukulaitteiden hyödyntäminen, tarkastaminen pistokokein).” Edelleen ”Covid-19-PCR-testin laskennallisen hinnan on tällä hetkellä arvioitu olevan noin 94 euroa. Olettaen, että matkustajien testaukseen käytettäisiin ainoastaan PCR-testejä, matkustajamäärien lisääntyminen aiemmin esitetyllä tavalla aiheuttaisi 0,19–5,9 miljoonan euron päivittäiset testikustannukset.” Epäselväksi jää, miten ennakkotodistusten lisääntymistä on arvioitu suhteessa matkustajamäärien lisääntymiseen, ja mille tasolle todellisen testauksen arvioidaan asettuvan. Arvioitu 5,9 milj. euron päivittäinen testauskustannus tarkoittaisi, puhtaasti laskennallisen yksikköhinnan perusteella laskettuna, lähes 63 000 testiä päivässä, mikä ei testauskapasiteetti ja aiemmat arviot sen kasvattamismahdollisuuksista huomioiden liene realistinen.

Lisäksi esityksessä on erikseen todettu, että ”hallitus on sitoutunut korvaamaan covid-19-epidemiaan liittyvät välittömät, kustannukset kunnille ja kuntayhtymille niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Kustannukset korvataan valtion talousarvioimenettelyn kautta.” Epäselväksi kuitenkin jää, paljonko kustannuksia rajaterveystoimenpiteistä on jo vuoden 2021 aikana aiheutunut, ja huomioiden oletettu matkustajamäärien ja edelleen testauksen kasvu, arvioidaanko niillä olevan vaikutusta tässä vaiheessa rajaterveystoimiin varattujen määrärahojen riittävyuteen.

Koronatodistuksesta

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään säädettäväksi mahdollisuudesta edellyttää tilaisuuteen osallistuvilta tai asiakas- ja osallistujatilaan tulevilta ihmisiltä covid-19-tautia koskeva luotettava todistus viranomaispäätöksessä toiminnalle asetettujen rajoitusten välttämiseksi. Koronapassia voidaan edellyttää 58 i pykälässä määritellyissä tapahtumissa, eikä sitä voida soveltaa asiakkaille välttämättömiksi katsotuissa tapahtumissa/liikkeissä. Jos toiminnanharjoittaja päättää käyttää koronapassia, sen on valvottava sen käyttämistä ja estettävää sellaisten henkilöiden, jotka eivät pysty positiivista todistusta esittämään, sisäänpääsy tilaisuuteen tai tilaan. Toiminnanharjoittajalle säädetään lisäksi oikeus käsitellä EU:n digitaalisen koronatodistuksen tietoja.

Valtiovarainministeriö pitää annettavaa lakiesitystä kannatettavana, olettaen sen lisäävän yritysten ja muiden toimijoiden mahdollisuuksia palvella kuluttajia terveysturvallisella tavalla. Hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti valtiovarainministeriö ajattelee koronapassin käytön lisäävän taloudellista ja muuta toimeliaisuutta ja lisäävän siksi edellytyksiä yhteiskunnan avautumiselle.

Valtiovarainministeriö ehdottaa uudelleen harkittavaksi 58 i.1 pykälässä olevaa 12 vuoden ikärajaa: ikärajan ollessa esimerkiksi 12 vuotta 4 kuukautta tai tämän ollessa lainsäädäntöteknisesti vaikea 13 vuotta, laki ei tarpeettomasti syrjisi niitä henkilöitä, jotka ovat juuri täyttäneet 12 vuotta. Lisäksi hallituksen esityksessä tulisi mainita kytkentä lisätalousarviokäsittelyyn.

Suomessa oireisiin perustuva koronatestaus on maksutonta. Varsinkin sellaisessa tilanteessa, että EU-koronatodistuksen käyttö pitkittyy, pitäisi varmistaa, ettei vapaa-aikaan testaustulosta tarvitsevat väärinkäytä maksutonta julkista järjestelmää. Nykyisin maksuttoman testauksen saaminen omilla oireilmoituksilla sähköisessä järjestelmässä on helppoa, mikä lisää väärinkäytösten mahdollisuutta.

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Budjettineuvos

Tero Tyni